

Sygn. akt VIII U 335/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 lutego 2014 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Jolanta Łanowy
Protokolant:	Małgorzata Skirło

po rozpoznaniu w dniu 11 lutego 2014 r. w Gliwicach

sprawy K. G. (G.)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania K. G.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 24 lutego 2012 r. **nr** (...)

zmienia zaskarżoną decyzję i przyznaje odwołującemu K. G. prawo do emerytury od dnia 1 lutego 2012 r.

(-) SSO Jolanta Łanowy

Sygn. akt. VIII U 335/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 24 lutego 2012r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. odmówił ubezpieczonemu K. G. prawa do emerytury w niższym wieku w oparciu o art. 184 w związku z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t. j. Dz.U. z 2009r., Nr 153, poz. 1227z późn. zm.) w związku z tym, iż nie udowodnił on 25 – letniego okresu składkowego i nieskładkowego.

W odwołaniu od powyższej decyzji ubezpieczony domagał się jej zmiany poprzez przyznanie mu prawa do wcześniejszej emerytury. Podniósł, że łącznie z pracą w gospodarstwie rolnym posiada wymagany okres składkowy i nieskładkowy i tym samym spełnia warunki do przyznania prawa do emerytury.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego odrzucenie, podnosząc, że odwołanie zostało wniesione po terminie, podtrzymując stanowisko zawarte w zaskarżonej decyzji, a dodatkowo podniósł, że do stażu pracy nie doliczył odwołującemu w gospodarstwie rolnym rodziców i prowadzenia gospodarstwa rolnego od 1967r. do 1979r., ponieważ okres ten nie został wystarczająco udowodniony.

Sąd ustalił co następuje:

Ubezpieczony K. G., urodzony (...) w dniu 1 lutego 2012r. złożył kolejny wniosek o emeryturę w wieku niższym niż 65 lat z tytułu zatrudnienia w szczególnych warunkach.

Ubezpieczony 60 lat ukończył 27 lutego 2011r.

Skarżący, na dzień 1 stycznia 1999r., legitymuje się okresem składkowym i nieskładkowym w wymiarze 18 lat, 10 miesięcy i 21 dni zamiast wymaganych 25 lat, z tym że wykazał 15 lat, 7 miesięcy i 10 dni okresów pracy w szczególnych warunkach wymienionej w wykazie A.

Ubezpieczony nie jest członkiem OFE.

Po przeanalizowaniu sprawy ZUS wydał zaskarżoną decyzję.

Organ rentowy wydając zaskarżoną decyzję nie uznał pracy ubezpieczonego w gospodarstwie rolnym rodziców i prowadzenia gospodarstwa rolnego od 27 lutego 1967r. do 15 lutego 1972r. i od 15 grudnia 1972r. do 22 października 1979r., ponieważ okres ten nie został wystarczająco udowodniony.

W toku procesu Sąd ustalił, iż ubezpieczony w okresie od 27 lutego 1967r. do 15 lutego 1972r. i od 15 grudnia 1972r. do 24 listopada 1974r. wykonywał pracę w gospodarstwie rolnym rodziców H. i J. G.. Gospodarstwo było położone w wsi K., w gminie B., powiat G.. Liczyło około 9 ha. W spornym okresie w gospodarstwie uprawiano zboża, ziemniaki, buraki, część gospodarstwa zajmowały łąki. W gospodarstwie hodowano krowy, cielaki i świnie.

W gospodarstwie pracę wykonywał ubezpieczony razem z bratem i rodzicami. Brat odwołującego pracował na gospodarstwie tylko do ukończenia szkoły podstawowej, po czym kontynuował naukę, a ubezpieczony po ukończeniu szkoły podstawowej pozostał na gospodarstwie. H. i J. G. nie zatrudniali żadnych pracowników najemnych. Pracując w gospodarstwie rolnym w okresie od wiosny do jesieni ubezpieczony wykonywał prace polowe: siał, sadił, pracował przy żniwach, sianokosach, zajmował się wykopkami buraków i ziemniaków. Nadto przez cały rok zajmował się hodowlą zwierząt i przygotowaniem paszy. Zimą jego praca polegała przede wszystkim na karmieniu zwierząt, utrzymywaniu czystości w oborze.

Dalej Sąd ustalił, że w wyniku uwłaszczeń ubezpieczony otrzymał akt własności ziemi Nr (...)ON.451/BŁ-7/372/74 z dnia 25 listopada 1974r., na mocy, którego odwołujący stał się właścicielem działek rolnych o powierzchni 7,93 ha położonych we wsi K..

Zgodnie z umową przekazania własności gospodarstwa rolnego z dnia 4 kwietnia 1980r. H. i J. G. przekazali ubezpieczonemu grunty rolne o powierzchni 2,36 ha we wsi K. oraz o powierzchni 0,59 ha położone na terenie wsi M. Ł. gmina R..

Na podstawie zaświadczenia z dnia 25 listopada 1998r. wystawionego przez Urząd Gminy w R. ustalono, że odwołujący był właścicielem gospodarstwa rolnego o powierzchni o łącznej powierzchni 10,23 ha. Nadto, iż ubezpieczony prowadząc własne gospodarstwo rolne podlegał ubezpieczeniom społecznym rolników od 1 lipca 1977r., ale w okresie 5 lat tj. od 1 lipca 1977r. do 30 czerwca 1982r. był zwolniony z opłacania składek.

Ubezpieczony prowadząc własne gospodarstwo rolne wykonywał takie same prace jak w trakcie pracy w gospodarstwie rolnym rodziców.

Odwołujący prowadził własne gospodarstwo do 22 października 1979r.

Dodatkowo ustalono, że skarżący w okresie od 16 lutego 1972r. do 14 grudnia 1972r. odbywał zasadniczą służbę wojskową.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie: wyjaśnień odwołującego (zapis rozprawy z dnia 11 lutego 2014r. 11 min. 58 sek. – 20 min. 11 sek.), zeznań świadków: M. E., Z. K. słuchanych w drodze pomocy prawnej przed Sądem Rejonowym w Łomży, sygn. akt IV Uo 11/13 (k. 51-38), L. M., L. L., R. S. słuchanych w drodze pomocy prawnej przed Sądem Rejonowym w Łomży, sygn. akt IV Uo 21/13 (k. 79-80), A. B., K. D., Z. W. słuchanych w drodze pomocy prawnej przed Sądem Rejonowym w Łomży, sygn. akt IV Uo 24/13 (k. 100-101), aktu własności ziemi z 25 listopada 1974r., zaświadczenia Urzędu Gminy w R. z dnia 25 listopada 1998r., umowy o przekazaniu własności gospodarstwa rolnego z 4 kwietnia 1980r., a także akt organu rentowego dołączonych do sprawy.

Zebrany materiał dowodowy Sąd uznał za kompletny i wystarczający do poczynienia ustaleń faktycznych oraz na rozstrzygnięcie sprawy. W szczególności Sąd dał w pełni wiarę zeznaniom świadków i wyjaśnieniom ubezpieczonego, gdyż są spójne i wzajemnie się potwierdzają. Przesłuchani w postępowaniu świadkowie opisali zakres obowiązków odwołującego w gospodarstwie, które – w ocenie Sądu – wyczerpywały wymiar pracy. Przy pracach rolniczych nie używano maszyn, co przekonuje, że odwołujący świadczył osobiście pracę w gospodarstwie, w wymiarze przez świadków opisanym.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonego, K. G. zasługuje na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności należy odnieść się do zarzutu organu rentowego, iż przedmiotowe odwołanie zostało wniesione po terminie.

Zgodnie z treścią art. 477⁹ § 1 k.p.c. odwołania od decyzji organów rentowych wnosi się na piśmie do organu, który wydał decyzję, lub do protokołu sporządzonego przez ten organ, w terminie miesiąca od doręczenia odpisu decyzji.

Z kolei po myśli art. 477⁹ § 3 k.p.c. Sąd odrzuci odwołanie wniesione po upływie terminu, chyba że przekroczenie terminu nie jest nadmierne i nastąpiło z przyczyn niezależnych od odwołującego się.

W przedmiotowej sprawie zaskarżona decyzja została wydana w dniu 24 lutego 2012r., odwołanie zostało wniesione w dniu 21 stycznia 2013r., ale organ rentowy nie wykazał, że doręczył przedmiotową decyzję skarżącemu i w jakiej dacie, wobec czego Sąd uznał zarzut ZUS za bezprzedmiotowy.

Przechodząc do merytorycznych rozważań należy wskazać, że zgodnie z art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. Nr 153, poz. 1227 z późn. zm.) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

W myśl 184 ust 2 ustawy – w brzmieniu obowiązującym do 31 grudnia 2012r. – emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługiwała pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa oraz rozwiązania stosunku pracy – w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem.

Z dniem 1 stycznia 2013r. treść art. 184 ust. 2 ustawy, uległa zmianie – na mocy art. 1 pkt 20 ustawy z dnia 11 maja 2012r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2012r. poz. 637). Zgodnie z aktualnie obowiązującym art. 184 ust 2 ustawy, od 1 stycznia 2013r. rozwiązanie stosunku pracy nie jest już przesłanką konieczną do nabycia emerytury na podstawie tego przepisu.

W zakresie określenia wieku emerytalnego, o którym mowa w art. 32 ust. 1 ww. ustawy, rodzajów prac lub stanowisk oraz warunków, na podstawie których ubezpieczonym przysługuje prawo do emerytury art. 32 ust. 4 odsyła do uregulowań Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8 poz.43 ze zm.).

W myśl § 3 i 4 rozporządzenia, pracownik który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w załączonym do rozporządzenia wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

1. osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet
2. ma wymagany 20 letni okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Zgodnie z treścią § 2 ust. 1 i 2 ww. rozporządzenia, okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w tym akcie prawnym są okresy, w których praca w szczególnych warunkach jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Okresy pracy, o których mowa w ust. 1, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy.

Z kolei art. 10 ust. 1 powołanej ustawy wskazuje, iż przy ustalaniu prawa do emerytury oraz przy obliczaniu jej wysokości uwzględnia się również następujące okresy, traktując je, z zastrzeżeniem art. 56, jak okresy składkowe:

- 1)okresy ubezpieczenia społecznego rolników, za które opłacono przewidziane w odrębnych przepisach składki,
- 2)przypadające przed dniem 1 lipca 1977 r. okresy prowadzenia gospodarstwa rolnego po ukończeniu 16 roku życia,
- 3)przypadające przed dniem 1 stycznia 1983 r. okresy pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia,

jeżeli okresy składkowe i nieskładkowe, ustalone na zasadach określonych w art. 5-7, są krótsze od okresu wymaganego do przyznania emerytury, w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu.

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie pozostawało ustalenie, czy ubezpieczony spełnia przesłanki do nabycia emerytury wcześniejszej z tytułu pracy w warunkach szczególnych po ukończeniu 60 roku życia.

Warunkiem nabycia uprawnień emerytalnych według art. 184 jest spełnienie przesłanki stażu przed dniem 1 stycznia 1999r. Brak w treści art. 184 przesłanki końcowej daty spełnienia pozostałych warunków nabycia uprawnień emerytalnych (tj. na dzień 31 grudnia 2008r.) powoduje, że ubezpieczeni, którzy w chwili wejścia w życie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych posiadali wymagany okres ubezpieczenia (szczególny i zwykły), mogą realizować prawo do emerytury na starych zasadach po osiągnięciu wieku emerytalnego określonego w art. 32 również po dniu 31 grudnia 2008r. oraz nieprzystąpieniu do OFE i rozwiązaniu stosunku pracy - do 31 grudnia 2012r. Wszystkie przesłanki muszą zostać spełnione łącznie.

Według oceny Sądu postępowanie dowodowe przeprowadzone w tej konkretnej sprawie wykazało w sposób jednoznaczny, że ubezpieczony K. G. ukończył 60 rok życia, i na dzień 31 grudnia 1998r. udowodnił łącznie ponad 25 lat okresów składkowych

i nieskładkowych, uzupełnionym o pracę w gospodarstwie rolnym, w tym ponad 15 lat pracy wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w szczególnych warunkach.

Nie budzi wątpliwości Sądu, że w przedmiotowej sprawie zaistniały przesłanki do zastosowania art. 10 ust. 1 powołanej ustawy i uzupełnienia stażu pracy odwołującego o okres pracy w gospodarstwie rolnym rodziców i prowadzenia własnego gospodarstwa rolnego w zakresie niezbędnym do uzupełniania stażu wynikającego z uwzględnionych przez ZUS okresów składkowych i nieskładkowych do wymaganych prawem 25 lat.

Odwołujący po ukończeniu 16 roku życia w dniu 27 lutego 1967 roku wykonywał regularną pracę w gospodarstwie rolnym rodziców H. i J. G., pracując tam codziennie po co najmniej 4 godziny, a w zależności od pory roku i związanej z tym ilości pracy także 12 godzin. Odwołujący osobiście zajmował się wszystkimi wchodzącymi w zakres pracy w tym gospodarstwie czynnościami, a to: hodowlą zwierząt i pracami polowymi. Przesłuchani w postępowaniu świadkowie opisali zakres obowiązków odwołującego w gospodarstwie, które – w ocenie Sądu – wyczerpywały wymiar pracy.

W tym miejscu należy wskazać, iż w judykaturze wykształcił się pogląd, iż o uwzględnieniu przy ustalaniu prawa do świadczeń emerytalno-rentowych okresów pracy w gospodarstwie rolnym sprzed objęcia rolników obowiązkiem opłacania składki na rolnicze ubezpieczenie społeczne domowników (tj. przed dniem 1 stycznia 1983r.) przesądza wystąpienie dwóch okoliczności: po pierwsze - wykonywanie czynności rolniczych powinno odbywać się zgodnie z warunkami określonymi w definicji legalnej "domownika" z art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników z dnia [tekst jednolity Dz. U. z 1998, Nr 7, poz. 25] i po drugie - czynności te muszą być wykonywane w wymiarze nie niższym niż połowa ustawowego czasu pracy, tj. minimum 4 godziny dziennie.

6

Zgodnie z art. art. 6 pkt 2 ustawy o u.s.r., domownikiem jest osoba bliska rolnikowi, która ukończyła 16 lat, pozostaje z rolnikiem we wspólnym gospodarstwie domowym lub zamieszkuje na terenie jego gospodarstwa albo w bliskim sąsiedztwie oraz stale pracuje w tym gospodarstwie rolnym i nie jest związana z rolnikiem stosunkiem pracy.

Nadto w dniu 25 listopada 1974r. ubezpieczony otrzymał akt własności ziemi i w ocenie Sądu od tej daty należy przyjąć, że odwołujący prowadził własne gospodarstwo rolne. Wprawdzie z dniem 1 lipca 1977r. podlegał ubezpieczeniom społecznym rolników, ale w okresie 5 lat tj. od 1 lipca 1977r. do 30 czerwca 1982r. był zwolniony z opłacania składek. Odwołujący prowadził własne gospodarstwo do 22 października 1979r.

Sąd dał wiarę zeznaniom świadków i wyjaśnieniom ubezpieczonego potwierdzających okres pracy ubezpieczonego w gospodarstwie rolnym rodziców od 27 lutego 1967r. do 15 lutego 1972r. i od 15 grudnia 1972r. do 24 listopada 1974r. i okres prowadzenia własnego gospodarstwa rolnego od 25 listopada 1974r. do 22 października 1979r., uznając te dowody za spójne logiczne i wzajemnie się uzupełniające.

Wprawdzie organ rentowy podnosi, że okresy te nie zostały wystarczająco udowodnione, należy jednak podkreślić, iż w myśl z ugruntowanego już stanowiskiem judykatury i doktryny „sądy pracy i ubezpieczeń społecznych rozpoznając sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych dokonują kontroli zgodności decyzji administracyjnych wydanych w tych sprawach z prawem w trybie odrębnym określonym w kodeksie postępowania cywilnego, w którym to trybie **nie obowiązują ograniczenia dowodowe obowiązujące w postępowaniu administracyjnym toczącym się przed organami rentowymi**” (vide – wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 12 kwietnia 1996r., sygn. akt III AUr 235/96, Orzecznictwo Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 1997r., nr 1, poz. 2).

Tak więc w postępowaniu przed sądem ubezpieczeń społecznych mogą być przeprowadzane wszelkie dowody zmierzające do prawidłowego rozstrzygnięcia.

Mając na względzie powyższe Sąd uznał, że ubezpieczony legitymuje się wymaganym 25 - letnim okresem składkowym i nieskładkowym, uzupełnionym o pracę w gospodarstwie rolnym.

Z powyższych przyczyn, Sąd stwierdził, że K. G. z momentem złożenia wniosku emerytalnego spełnia łącznie wszystkie warunków niezbędne do przyznania emerytury z obniżonego wieku, wynikających z treści art. 184, ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2009r., Nr 153, poz. 1227 ze zmianami), a tym samym jego odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

Biorąc wszystkie powyższe względy pod uwagę, Sąd na mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł, jak w sentencji.

(-) SSO Jolanta Łanowy